

BİZ TÜRKLER, TANZİMATTANBERİ DEĞER ANARŞİSİ İÇİNDE YAŞIYORUZ. BUNU AÇIKÇA SÖYLEYEBİLİYORUZ. ANCAK, DEĞER ANARŞİSİNDE KURTULUŞ İÇİN MEYDANLI ÇALIŞMALAR YAPMIYORUZ. BU ALANDA YAPABİLDİĞİMİZ, ELİŞİ ÖRNEĞİ KOPYE EDER GİBİ, AVRUPA, AMERİKA ÖRNEKLERİNİ KOPYE ETMEKTEN İLERİ GİTMİYOR! TESHİSSİZ TEDAVİ OLMAYACAĞI GİBİ TESHİSSİZ TOPU UM HASTA İKLARI, DA ATILAMAZ. BU İŞTE SORUMLU OLANLAR HÜKÜMET ADAMLARINDAN ÖNCE, SOSYOLOGLAR, PSIKOLOGLARDIR. BU KANIMIZIN DOĞRU OLDUĞUNU GÖSTERECEK BAZI ÖRNEKLER VERECEĞİZ

Şöhretsiz başarı olur mu?

Batı onu böyle tanıyamamıştır. Ayrıca, İbni Haldun ekonominin bütün öteki kurumları yöneten temel bir kurum olduğunu da ileri sürerek Marksçılığın da öncüsü olmuştur. Tarih metodolojisinin temelini atan da odur. İbni Haldun 1332'de doğmuş, 1409'da ölmüştür. Onu Tunuslular bile ancak son zamanlarda tanıyabilmişlerdir.

ken yaptığı insan resimleri ile dikkatimi çekmişti. Bu çokta resim için büyük bir kabiliyet olduğunu sezmiştim. Resim öğretmeninin Fadimeye altı numara vermesi beni çok üz müştü. Sırası gelip genç öğretilene bunları anlattım. Kırkbeş yılanberi resim pedagojisi üzerinde yaptığım bütün çalışmalar, yayınladığım bütün eserlere rağmen bazı resim öğ-

Darülmualiminde, Fındıklı'da Şemsülmekâtip adlı özel okulda yepyeni bir resim pedagojisinin temellerinin atıldığını aynı inkılabın Sanayii Nefise Akademisi Resim pedagojisi dersleri ve umumi konferanslarla bütün memleketeye yayılmış olduğunu bilmiyordu.

Ankara'daki İlahiyat Fakültesi Türk ve İslam Sanatları Tarihi Enstitüsünde Türk Yazı Sanatı üzerine konuşuyordum. Nurullah Berk 'Arkadaşlar! Baltacıoğlu'nun sözlerine dikkat edin, Batı plastik sanatları bugün Türk Hattatlık geleneklerine gidiyor' demişti. Geçen gün de bizim gazetelerde okudum Picasso hattatlığa çalışıyormuş, nonfigüratif dedğimiz sanat bu sanat, diyor. Ben bu düşünceye bundan yarım yüzyıl evvel önce Tedrisatı İptidaiye Mecmuasında, İstanbul İlahiyat Fakültesi Mecmuasında ortaya atmıştım. Peki ama anlaşılacak için bir Picasso olmak herkesin elinde midir?

Yazan: İsmayıl Hakkı BALTACIOĞLU

1954'te Ankara'da evimize iki genç kız geldi. Bunlardan biri tanıdığımızdı. Öteki de onun arkadaşı idi. Kendisini tanııyorduk. Karşıta ilkokul öğretmeni olduğunu öğrendik. Zeki, uyanık bir insandı. Bu öğretmenle görüştüğümüz tarihte sekiz yaşında olan Fadime Baltacıoğlu'nun yaptığı resimler üzerinde konuşuyorduk. Fadime iki buçuk yaşında öğretmenlerinde resim şuurunun

henüz uyanmamış olması beni şaşırtıyor, dedim. Sonra gidip kütüphanemden Resmin Usulü Tedrisi ile Resim Ve Terbiye adlı kitaplarımı getirdim. Genç öğretmen bunları biraz karıştırdı. Sonra şu sözler söyledi: — Siz kipedagoji psikolojisi ile hiç meşgul olmamışsınız. Bu kadarına bile akıl erdirmezsiniz şaşıracak şey doğrusu!

Genç öğretmen alay etmiyordu, hakaret de etmiyordu. 1908'den beri Türkiye'de, İstanbul

İKTİSAT DÜNYASI İKTİSAT

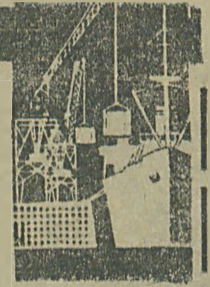
Devletin rolü ve özel sektör

Karma Ekonomi seminerinin ilk gününde OECD Kalkınma Dairesi Başkanı ve kili Ernest Parsons «GELİŞMEKTE OLAN MEMLEKETLERDE DEVLETİN ROLÜ ENTERNASYONAL TECRÜBE» konulu bir konferans vermiştir. Parsons, ana hatları ile şunları söylemiştir: «Süratli bir kalkınma, gerek millî gerekse mevcut dış kaynakların, gelişme yönünde belirli ve sırası bakımından sayıları kabul hedeflerini içlerinde, topyekün serferber edilmesi ile mümkündür. Bu serferberliği gerçekleştirecek vasıtalar - bilhassa, özel ve kamu sektörlerinin ayrı ayrı rolü - hâla bir çok tecrübelerle ihtiyaç göstermektedir. Geçmiş, gelecek için ancak sınırlı bir rehberdir. Sosyalist ekonomilerdeki tecrübe devresine - U. S.S.R.'de Liebermanizm ve Yugoslavya'da istihsal kararlarının ademi merkeziyetine dikkatimizi çekeriz»

Bu problemleri ele alınmasına, meselâ «Kamu Sektörü Yetersizdir» veya «Özel Sektör Millî menfaatları nazara almaz» gibi doktriner bir tutum yetmez. Asıl mesele belirli bir durumda süratli kalkınmayı gerçekleştirecek ve teknik bakımdan en elverişli yolu seçebilmektir. Yeter ki bu yol aynı zamanda politik yönden kabul edilebilirdir.

Devlet müdahalesinin zarurî olduğu asgari mevzular şunlar olabilir:

- 1) Ekonominin gün be gün tedvir;
- 2) Zarurî kamu hizmetlerinin ifası;
- 3) Bir kalkınma planı tatbik edebilmek için uzun

bütün zordur.
2. durumda ise. Devlet faaliyetleri temel enfrast rüktür ihtiyacını karşılar. Yol, eğitim, enerji ayrıca savunma ve sosyal hizmetler gibi. Bu tarz sarfiyatın seviyesi millî istihsal kıyaslanır.
3. durum: Planlama fonksiyonu, esas itibarı ile politik kararlara ışık tutacak bir gelişme politikasının muhtelif yönlerini iyice tetkikini gerektirir. (Meselâ yatırım veya istihlak masrafları arasında bir tercih yapmak gibi). Özel sektörlü plânlamak güçtür. Bu sebeple plâncılar şahıslık duyabilir veya özel sektörlü sadece bir takım plânlı kamu yatırımlarına istinaden bazı projeler yapmağa terkedebilir. Hiç olmazsa şunları ehemmiyetle zikretmeliyiz:
a) Özel teşebbüs için gerekli projeler bazı hükümet tedbirleri ile ilgili olmalıdır.

Söylendiğine göre ağaç kâğıt lerinden kâğıt yapmayı ilk defa düşünen bir Fransızdır. Bu adamın bu bulgusundan dolayı adı bile anılmaz. Çünkü onun yaşadığı tarihte büyük bir kâğıt ihtiyacı vardı. Altınış, yetmiş yıl sonra bu nu bir Alman düşünürüce, bu adam yeni usulün bulucusu olarak tanındı. Değerin değeri olması yetmez, değeri toplanın tanınması gerektir.

Auguste Comte bugün düşünüyada sosyoloji biliminin kurucusu olarak tanınmıştır. Emile Durkheim da Comte'un atıldığı temellerin üzerinde sosyoloji binasını yükseltmiştir. Karl Marks ise tarihi maddecilik, verilen teorinin kurucusudur. Batılılar bu yeniliklerin için zemin hazırlayan insanların arasında Montesquieu, Jean Baptiste Vico'yu anarlar da, bundan beşyüz yıl önce yaşamış olan Tunuslu İbni Haldun'u yalnız bir tarihçi olarak tanır! Onların gözünde İbni Haldun meselâ Eflâk, Aristot, Saint - Augustin, Bossuet, Hegel, Herder, Montesquieu, Buckle gibi engin bir tarihçi sefecisi de değildir.

Doğrusu şudur: İbni Haldun insanlığın düşünce yolunda uğradığı konaklardan biridir. Bu Afrikalı bilgin ne yapmıştır? Toplumların, toplum yaşayışının, toplum kuramlarının kendilerine özgü olan tabiatlarını açıklamıştır, sosyal zihniyetin toplumlara göre değiştiğini söylemiştir. Sosyalin fizikle, organikle, psikikle değil yine sosyal ile nedenlenebileceğinin ortaya koymuştur, sosyal neden leyecek olan daha geniş sosyal varlığın sosyal morfolojisi otabileceğini de açıklamıştır. Böylelikle sosyal ilk illet gibi metafizik kavramlarla açıklamaktan kaçınmıştır. Onun için sosyoloji biliminin kurucusu olarak herkesten önce İbni Haldun'u tanımak doğru o-

Boğaziçi Üniversitesi

Arşiv ve Dokümantasyon Merkezi

Kişisel Arşivlerde İstanbul'da Bilim, Kültür ve Eğitim Tarihi

Ismayıl Hakkı Baltacıoğlu Koleksiyonu

BLTWRT0200101